

ဓမ္မအသိဖြင့် အကျိုးရှိရှိနေမည်

အမှတ်စဉ်(၂၉)

မဟာဒါန

အဂ္ဂမဟာ ပဏ္ဍိတ
အရှင်နန္ဒမာလာဘိဝံသ (Ph.D)

မှတ်တမ်း

သာသနာတော်နှစ် ၂၅၅၄ ခုနှစ်၊ ကောဇာ သက္ကရာဇ် ၁၃၇၂ ခုနှစ်၊
ပထမဝါဆိုလပြည့်ကျော် (၁၂) ရက်၊ ရန်ကုန်တိုင်း၊ မင်္ဂလာတောင်ညွန့်မြို့နယ်၊
တောင်လုံးပြန်ရပ်ကွက်၊ အထက်ပုဇွန်တောင်လမ်း၊
ဆုတောင်းပြည့်ကျောင်းတိုက်အတွင်း ဆင်ယင်ကျင်းပ ပြုလုပ်အပ်သည့်
ဆုတောင်းပြည့် ကျောင်းတိုက် ဂန္ထဝါစကပဏ္ဍိတ မဟာဂန္ထဝါစကပဏ္ဍိတ အဂ္ဂမဟာ
ဂန္ထဝါစကပဏ္ဍိတ ဂုဏ်ဝိသိဋ္ဌပူဇော်နှင့် ရတနာညွန့် သုံးထပ်ကျောင်းဆောင်
ရေစက်ချအလှူတော်မင်္ဂလာ အထိမ်းအမှတ်အဖြစ် ဆင်ယင်ကျင်းပ ပြုလုပ်အပ်
သည့် ဓမ္မပူဇာ ဓမ္မသဘင်အခမ်းအနားဝယ်ဟောကြား အပ်သော "မဟာဒါန"
တရားဒေသနာတော်။

* * *

မဟာဒါန

မဟာဒါန မြတ်သောအလှူ သို့မဟုတ် ကြီးကျယ်သောအလှူလို့ မြတ်စွာဘုရားက အင်္ဂုတ္တရနိကာယ် 'အဘိသန္ဓသုတ်' မှာ ဟောတော်မူခဲ့တယ်။ မြတ်စွာဘုရားက 'မဟာဒါန' မြတ်သောအလှူ သို့မဟုတ် ကြီးကျယ်သောအလှူ လို့ ဟောထားသော်လည်း အားလုံးက 'ကိုယ်ကျင့်သီလ' အနေနဲ့ပဲ သိကြတယ်။ ကိုယ်ကျင့်သီလတစ်ခုဖြစ်တဲ့ ကျင့်စဉ်တစ်ရပ်ကို မြတ်စွာဘုရားက 'မဟာဒါန' ကြီးကျယ်တဲ့ အလှူကြီးလို့ ဒီလိုဟောထားတာဖြစ်တယ်။ တခြား သုတ္တန်တွေမှာ တွေ့ရခဲတဲ့ စကားလုံးတစ်ခုပေါ့။

မြတ်စွာဘုရားရဲ့ တရားတော်တွေထဲမှာ ကုသိုလ် အကြောင်းကို ရှင်းလင်းပြတဲ့အခါ အလှူအတန်းနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ ဒါနကုသိုလ်၊ လိုက်နာကျင့်သုံး ဆောက်တည်ကြရတဲ့ သီလကုသိုလ်၊ ပွားများအားထုတ်ကြရတဲ့ ဘာဝနာကုသိုလ်လို့ အသီးသီး ဒီလိုဟောကြားထားတယ်။ တစ်ခုနဲ့တစ်ခု လုပ်ဆောင်မှုခြင်းက မတူဘူး ပေါ့။

ဒါနဆိုသည်မှာ မိမိမှာရှိတဲ့ မိမိပိုင်ဆိုင်တဲ့ အရာ တစ်ခုခုကို တစ်ဦးတစ်ယောက်အား ပေးလှူခြင်း၊ စွန့်ကြဲခြင်းကိုခေါ်တာ။ ဒါက ပုံမှန်အားဖြင့် ကိုယ့်ရှိတာ ကို သူများပေးတာ ဒါန။ ထိုဒါနဆိုတဲ့ စကားလုံးကို လည်း နှစ်မျိုးခွဲပြီးတော့မှတ်ရမယ်။ ဒါနဆိုတဲ့ စကားလုံးက အချို့နေရာမှာ လှူခြင်းဆိုတဲ့ သို့မဟုတ် ပေးလှူကြောင်း စေတနာကို ရည်ညွှန်းတယ်။ အချို့နေရာမှာ လှူစရာ ပစ္စည်းဝတ္ထုကို ရည်ညွှန်းတယ်။ အဲဒါကြောင့် ဒါနကို ဝတ္ထုဒါန၊ စေတနာဒါနလို့ နှစ်မျိုးခွဲရမယ်။

ဝတ္ထုဒါနဆိုတာ ဘာလဲဆိုရင် လှူစရာ ပစ္စည်း ဝတ္ထု၊ လှူစရာ ပစ္စည်းဝတ္ထုသည် 'ဝတ္ထုဒါန'။ အဲဒီ လှူစရာ ပစ္စည်းဝတ္ထုကို လှူဖြစ်အောင် အားပေးတဲ့ စေတနာကိုတော့ 'စေတနာဒါန' လို့ခေါ်တယ်။ အဲဒီ လို မတူတဲ့သဘောကို မှတ်ထားပေါ့။ ဆိုလိုတာက ပစ္စည်း ဝတ္ထုကိုလည်း ဒါန လို့ခေါ်တယ်။ စေတနာကိုလည်း ဒါန လို့ခေါ်တယ်။

ဘယ်နေရာမှာ ခွဲခြားနိုင်တုန်းဆိုရင် 'ဒါနံဒေတိ' အလှူပေးတယ်ဆိုတဲ့ စကားလုံးကိုကြည့်။ အလှူပေး တယ် ဆိုတာ စေတနာကိုပေးတာ မဟုတ်ဘူး၊ ပစ္စည်း ဝတ္ထုကိုပေးတာ။ အဲဒီ ဒါနက လှူစရာ ပစ္စည်းဝတ္ထုကို ပြောတာ။ 'ဒါနံ-လှူစရာပစ္စည်းဝတ္ထု။ ဒေတိ-ပေးလှူ ၏ ' လို့ မြန်မာလိုပြန်ရတယ်။

နောက်တစ်နေရာမှာကျတော့ 'ဒါနေန ဘောဂဝါ' 'ဒါနေန - စွန့်ကြဲပေးကမ်း လှူဒါန်းခြင်းကြောင့်၊ ဘောဂဝါ-စည်းစိမ်ဥစ္စာ ကြွယ်ဝ၏ '။ ဟော ဒီစကား မှာပါတဲ့ 'ဒါန' အရ စေတနာကို ကောက်ယူရတယ်။ ပစ္စည်းဝတ္ထုကို မကောက်ယူရဘူး။

အဲဒီ တော့ လူတွေမှာ လှူစရာ ပစ္စည်းဝတ္ထုရယ်၊ လှူတတ်တဲ့ စေတနာရယ် အဲဒီ လို ၂-မျိုးရှိတယ်လို့ မှတ်ရမယ်။ လှူတတ်တဲ့ စေတနာဖြင့် လှူစရာ ပစ္စည်း ဝတ္ထုကို လှူလိုက်ကြတယ်။ အဲဒီ ၂-မျိုးထဲမှာ အကျိုး ပေးတဲ့အခါ ဘာကအကျိုးပေးလဲဆိုတော့ စေတနာက အကျိုးပေးတာ။ သို့သော် စေတနာချည်းသက်သက် ပစ္စည်းမပါဘဲနဲ့ ဖြစ်သလားဆိုတော့ မဖြစ်ဘူး။ လှူစရာ ပစ္စည်းဝတ္ထုကို အမှီပြုပြီးတော့ လှူချင်တဲ့စေတနာ ပေါ်တာကိုး။ အဲဒီ တော့ ဒီနှစ်ခုက ဆက်သွယ်ပြီး နေတယ်။ လှူစရာ ပစ္စည်းဝတ္ထုက အာရုံ၊ လှူတဲ့ စေတနာက အာရမ္မဏိက။ လှူစရာ ပစ္စည်းဝတ္ထုရယ်၊ လှူတတ်တဲ့စေတနာရယ် ဒီနှစ်ခု ပေါင်းစပ်လိုက်တဲ့ အခါမှာ အလှူ အထမြောက်ခြင်းဆိုတာ ဖြစ်လာတယ် ပေါ့။

အဲဒီ အထဲမယ် ဒါနစေတနာက အကျိုးပေးတယ်။ လှူစရာ

ပစ္စည်းဝတ္ထုကို အမှီပြုပြီးတော့ လှူတတ်တဲ့ စေတနာကလည်း
ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာတယ်။ စေတနာ ရဲ့ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု အားသန်လေလေ
ကောင်းကျိုး ချမ်းသာကို ရလေလေ။ အဲဒီ တော့ ပစ္စည်းဝတ္ထုနဲ့ စေတနာ၊ ဒီနှစ်ခုဟာ
ဘယ်သူက အရေးပါတုန်းဆိုရင် နှစ်ခုစလုံး အရေးပါတယ်လို့ ပြောနိုင်တယ်။
သို့သော် လည်း ပိုပြီးတော့ အရေးပါတာ ပြောပါဆိုရင် စေတနာ လို့
ပြောရမှာဖြစ်တယ်။ ဒါကြောင့် ဝေလာမသုတ္တန်မှာ ပစ္စည်းဝတ္ထုက
ကောင်းတာပဲဖြစ်ဖြစ်၊ ညံ့တာပဲဖြစ်ဖြစ် အဓိကမဟုတ်ဘူး။ ပစ္စည်းဝတ္ထုက နည်းတာ
များတာ လည်း အဓိက မဟုတ်ဘူးတဲ့။ အဓိက ကျတာတော့ မှန်ကန်တဲ့စေတနာပဲ
ဖြစ်တယ်။

တရားချစ်ခင် သူတော်စင်ပရိသတ်တို့ လှူတိုင်း လှူတိုင်း၊ ဒါနကောင်းမှု
လုပ်တိုင်းလုပ်တိုင်း စေတနာ ဖွံ့ဖြိုးအောင် ကြိုးစားရမယ်။ စေတနာ ဖွံ့ဖြိုးမှုဟာ
ဘာကိုအကြောင်းပြုပြီး ဖွံ့ဖြိုးနိုင်သလဲဆိုရင် ပစ္စည်း ဝတ္ထုကို အကြောင်းပြုပြီးတော့
စေတနာဖွံ့ဖြိုးတယ်။ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်ကိုအကြောင်းပြုပြီးတော့လည်း စေတနာ
ဖွံ့ဖြိုးတယ်။ အလှူဝတ္ထုက မွန်မွန်မြတ်မြတ် လှူလိုက် ရတယ်ဆိုရင်
စေတနာကလည်း ပိုထက်သန်တယ်။ နောက် အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်က သီလ၊ သမာဓိနဲ့
ပြည့်စုံတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ် သို့မဟုတ် သံဃာအများစုကို ဖြစ်တယ်ဆိုရင် စိတ်က
ဝမ်းသာကြည်နူးပြီး လှူလိုတဲ့စေတနာက ပိုပြီး တော့ ဖွံ့ဖြိုးလာတယ်ပေါ့။ အဲဒီ
တော့ အလှူဝတ္ထုနဲ့ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ် ဒီနှစ်ခုကို အကြောင်းပြုပြီးတော့ စေတနာ
သဒ္ဓါတရားက ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာတာကိုး။ ဒါကြောင့် ဒီ
စေတနာဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် အလှူ ဝတ္ထုကလည်း အရေးကြီးတယ်။
အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်ကလည်း အရေးကြီးတယ်လို့ပြောတာ။

အဲဒီ မှာ ဘာအတွက် အရေးကြီးတာတုန်းဆိုရင် စေတနာအတွက်
အရေးကြီးတာ။ အလှူဝတ္ထု ဘယ် လောက်ကောင်းကောင်း စေတနာက ညံ့နေရင်
အကျိုး ပေး ညံ့သွားမှာပဲ။ အဲတော့ အကျိုးပေးတဲ့နေရာမှာ

အဆုံးအဖြတ်ပေးတာသည် ပစ္စည်းဝတ္ထုက မဟုတ်၊ စေတနာသာဖြစ်တယ်။

အဲဒါကြောင့် ကုသိုလ်ကောင်းမှုလုပ်တဲ့နေရာမှာ စိတ်ထားက
အင်မတန်အရေးကြီးတယ်ပေါ့။ မြန်မာ စကားမှာ 'စိတ်ထားတတ်ရင် မြတ်တယ်' လို့
ဆိုကြ တယ်။

*